

La violenza en famiglia n'è betg in problem privat

Dunnas che suffran da violenza en lur lètg ed en lur partenadi teman savens da far diever da la purschida d'agid existenta

■ (cc) La violenza cunter dunnas entaifer la famiglia u il partenadi ha blers aspects ed è er en noss pajais ina trista realitad. Ella succeda savens daddens las «atgnas quatter paraids» e na sa manifestescha betg anoravers. Tenor in studi daventa mintga tschintgavla dunna ina victima da la violenza en la lètg u en il partenadi, passa 40% da las dunnas suffran d'ina violenza psichica. Tuttina han bleras dunnas pertutgadas, dentant er lur ambient, tema da discurren surlonder resp. da far ina denunzia.

Cuntrari a tut ils ideals e clischés n'è la famiglia ed il dachasa betg senz'ater in lieu segir e protegi. «La violenza en famiglia po pertutgar mintga dunna. Dunnas da tut las vegliadetgnas, da tut las classas socialas e da tut las culturas, en las pli differentas situaziuns da vita èn pertutgadas da quai.» di *Susanna Mazzetta* dal post da stab per dumondas d'egualitad dal chantun Grischun. «Il motiv che mo paucs da quests delicts daventan publics resp. arrivon avant dretgira è la tabuisaziun dal tema e per part er la bagatellisaziun da quests acts.»

La campagna dat sustegn e sensibilisescha

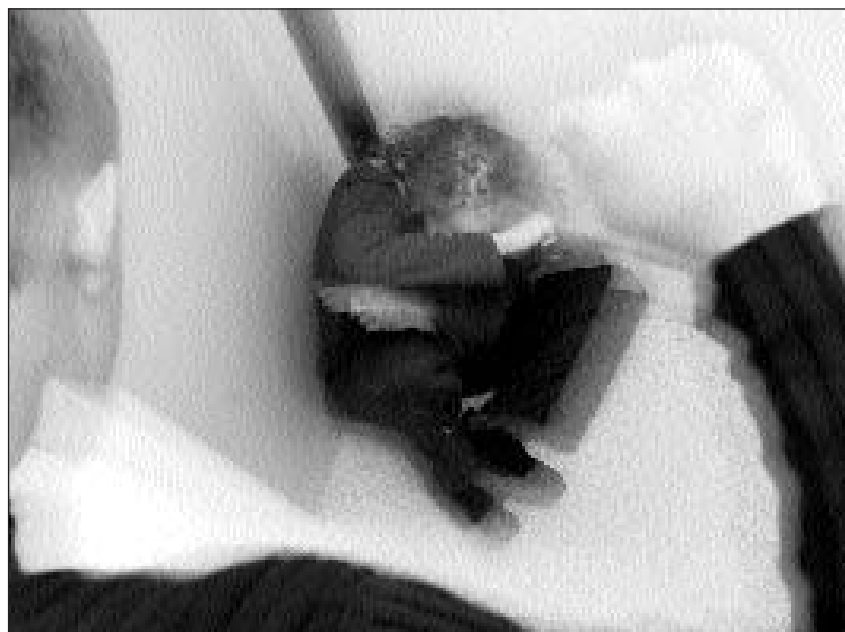
Il chantun Grischun, la chasa da dunnas dal Grischun sco er il Liechtenstein ed il Vorarlberg lantschan ils 4 da schaner 2003 ina campagna d'infurmaziun e da sensibilisaziun transcunfinala. En il rom dal project d'Interreg «surpassar cunfins – metter cunfins» vegni dà surtut sustegn e cussegliaziun a las dunnas pertutgadas. Il medem mument duain vegnir sensibilisads umens e dunnas per quest tema.

Zuppentar impedescha l'agid

Ils motivs, pertge che las dunnas pertutgadas han tema da discurren davart ils acts da violenza da lur partenaris èn variads: Vargugna, dependenza finanziaria, tema d'anc dapli violenza, perdita da la permissiun da dimora èn mo intgins da quels. La campagna «la violenza n'ha nagin dachasa» duai gidar a rumper il glatsch fatal. Detabuisar signifitga dentant era ch'ils delinquentes na pon betg pli sa zuppar davos la discreziun da las victimas.

Nagina giustificaziun da violenza

Sche nus discurren da violenza cunter dunnas entaifer la famiglia u il partenadi, na manegiain nus betg mo la violenza fisica. Er cumportaments ch'han la fi-

legendra

namira da supprimer, da dominar e da controllar las persunas pertutgadas èn furmas da violenza. Furmas da la «violenza en famiglia» pon esser: Violenza fisica, smanatschas e sforzs, violenza se-

xuala, privaziun da la libertad, violenza economica u destrucziuns materialas. Tut quests cumportaments èn acts chastiabels e na dastgan en scadin cas betg vegnir tolerads. I dat er models da vio-

lenza en la relaziun che vegnan reguardads sco cumportaments acceptads. P. ex. sche, ord schigliusia, vegnan surpassads cunfins sut il pretext da l'amur. En mintga cas vegni appellà er a l'ambient social da svegliar sia atenziun a temp.

Infurmaziun ed agid

Dunnas ch'èn pertutgadas da la «violenza en famiglia» na san savens betg, nua ch'ellas pon sa drizzar e n'han er betg infurmaziuns davart lur dretgs e las pussaivladads da dumandar sustegn. La pagina d'internet www.gewalthatkeinzuhause.org infurmescha davart tut las purschidas da cussegliaziun e d'agid en il chantun Grischun, il Vorarlberg ed il Liechtenstein. Il medem mument vegnan distribuids placats e brochuras d'infurmaziun ad organizaziuns ed autoritads involvidas, medias e medis, ospitals, lieus da scuntrada ed organizaziuns da dunnas. Ils placats e las brochuras èn avant maun per tudestg, rumantsch e talian e pon vegnir empustads tar il post da stab per dumondas d'egualitad (tel. 081 257 35 70).

Insaquantas opiniuns

«A mai pari fitg impurtant che la violenza en famiglia na vegnia tolerada en nagina furma ed en nagin lieu. Gist la famiglia stuess esser in lieu da segirezza e da privadientscha. Tant pli problematic èn acts da violenza entaifer quest ambient protegi. Pervi da la relaziun persunala tranter la victima ed il delinquent èsi er fitg grev per ils pertutgads da cumbatter cunter questa violenza u da dumandar agid ordaiifer. Perquai èn spezialmain impurtantas tut las mesiras profilacticas che gidan da l'entschatta ennà ad impedir acts da violenza.»

Daniel Mahrer, anteriur curridur da skis

«La violenza en famiglia succeda per il solit en il zuppà e na vegn pia betg palais. Uschia na datti er naginas consequenzas giuridicas da quests acts. Sch'ins discurren en la publicitad davart quest tema, ha

quai forsa er per consequenza che las dunnas pertutgadas tschiffan plitost curaschi da discurren davart la violenza e da dumandar agid.»

Hanspeter Danuser, directur da cura San Murezzan

«Acts da violenza na dastgan mai vegnir tolerads. Schebain che quai è evident, ston ins sensibilisar permanentamain la conscienza da la populaziun per quest fatg. I na dat nagina giustificaziun per discriminaziun, restricziuns u schizunt violenza fisica.»

Jörg Michel, directur Federaziun grischuna d'artisanadi e mastergn

«A mai pari fitg bun, schi vegn infurmà en las medias davart il tema a moda explicativa e conscienta. Malavita datti adina puspè acts da violenza e sforzs da tutta spezia er en la famiglia ed il partenadi. Violenza na po e na dastga mai daventar la schliaziun da conflicts.»

Schef dal stab general Hans-Ulrich Scherrer, cumandant da corp

«Naturalmain condemnesch er jau tut las furmas da violenza en famiglia ed en il partenadi sco er generalmain. Enstagl da condemnar, manca dentant ina lavur preventiva pli intensiva.»

Dea Murk, artist